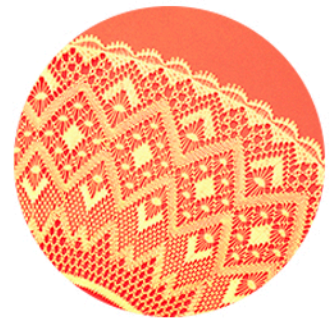

ARRELANT PARTICIPANT: LA FOIA DE BUNYOL-XIVA

Projecte d'identificació i difusió de sabers i pràctiques
tradicionals del territori valencià

memòria final 2020

ARRELANT PARTICIPANT: LA FOIA DE BUNYOL-XIVA

Associació Arrelaires
G98878754
GV Marqués del Túria 73, pta 24
46004 València

www.arrelantelterritori.org

arrelaires@gmail.com

Memòria final del projecte

Finançat per:

- _ FIECOV. Federació d'Estudis Comarcals del País Valencià
- _ Centre d'Artesania CV
- _ Associació Arrelaires

Febrer 2020, València

Índex

1. Resum del projecte i objectiu
2. Metodologia emprada
3. Edició dels continguts
4. Mètodes de difusió i seguiment del projecte
5. Activitats complementàries
6. Seguiment i actualització ferramenta web
7. Annexos

1. Resum del projecte i objectiu

El projecte Arrelant el Territori és un projecte de l'associació Arrelaires, d'identificació, recerca, valorització i difusió de persones, sabers i pràctiques tradicionals del territori valencià, vinculades a la transformació de les matèries primeres que hi trobem en el mateix i emmarcades en un procés artesanal.

Fins ara el projecte s'ha realitzat a la Serra d'Espadà (Castelló) i La Serrania (València), i tota la informació ha sigut recollida per les persones que conformem l'associació i sistematitzada en aquesta pàgina web: www.arrelantelterritori.org

Amb l'ajuda rebuda per la FIECOV, i el Centre d'Artesania, hem pogut aterrar el projecte en la comarca de La Foia de Bunyol - Xiva i hem realitzat tot el treball de camp necessari per a documentar aquests coneixements i persones, el treball de sistematització de les dades i d'edició del material gràfic i audiovisual obtingut per a completar la pàgina web.

Aquesta nova etapa d'Arrelant el territori hem continuat la mateixa metodologia que en les etapes anteriors però a més hem desenvolupat una nova vessant del projecte, a mode de projecte pilot, per a impulsar el treball amb població local, involucrant-la a acompanyar-nos a conèixer el seu territori conjuntament. També, paral·lelament hem realitzat un treball pedagògic i de sensibilització al voltant d'aquesta temàtica; concretament hem treballat amb un grup d'alumnes de 2n de batxillerat de l'IES La Foia de Bunyol, a Bunyol.

El projecte s'ha desenvolupat de juliol de 2019 a febrer de 2020. En aquesta memòria expliquem el treball que hem realitzat.

2. Metodologia emprada

El projecte consta de dues metodologies:

1. Una metodologia que consisteix en entrevistes realitzades per les integrants de l'associació i que segueix els mateixos criteris que als dos territoris anteriors.

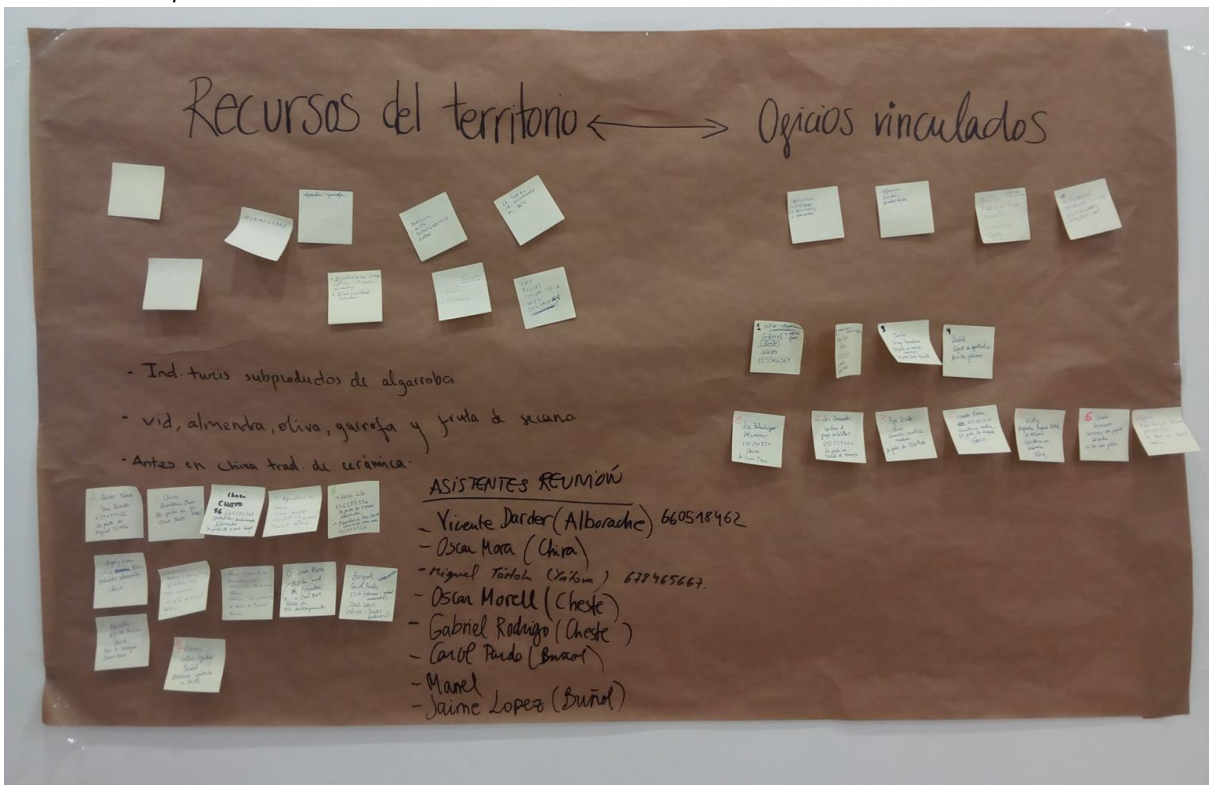
Aquesta metodologia suposa:

a. Establir contacte amb persones informants clau del territori

Es fan trobades i entrevistes informals amb agents locals, a través del vincle i contacte amb la FIECOV i altres associacions i referents del territori, que ens serveixen de pont per a contactar amb les persones i/o projectes que tinguen els coneixements que cerquem i volem documentar per al treball.

Reunió amb persones referents del territori.

Resultat d'una dinàmica realitzada a la reunió amb persones referents del territori.

b. Elaboració d'un document Excel per a sistematitzar els contactes.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
		P	PUEBLO/ALDEA	PERSONA/ ASOCIACIÓN a mapear	TIPO DE CONOCIMIENTO	TELÉFONO/ CORREO/ DIRECCIÓN	PERSONA INTERMEDIARIA / contactador	POSIBILIDAD ALOJAMIENTO	HABITANTE TEMPORAL/ PERMANENTE
9									
10									
11									
12			3 CHESTE						
13				Las dos fallas colectivo decoración carrozas	decoraciones con papel de seda Cañizo+etnoetnográfico+mermeladas+ artista floral				
14				Gabriel		655566561			
15				es albañil y ha hecho algún horno parece una pastelería normal en fo	Diego Panadera Salón de le verdi Hombre que sabe de tradiciones antiguas (esparto, ribazos...)	experto hornos morunos horno, productos con garrofa	plaza de la iglesia	preguntar telef a oscar morell	
16				Adolfo Ibañez	escultura en madera y piedra	679599683	Marga Ibañez Tarín (su padre y su tía) Hablar con ella para quedar		
17							Vicente Roser		
18									
19			4 CHIVA						
20				Jose Balabasquer	objetos cotidianos/dolçainer	600245824	oscar mora		
21				Pepe Iriarte	Ebanista/ escultura en madera/profe de restauración en la escuela de adultos	656560278	oscar mora o Juan carrión o ernesto navarro		
22				Vicente Ibañez	escultura en hierro				
23				Pasteleña Blai (ya cerró) rafa		615550759	oscar mora		
24				La Nava	embudidos artesanales	ángel y gema (preguntar a oscar o internet la nava)	oscar mora		
25				Alfredo Boullosa	apicultura	663815497	oscar mora		
26				Hijo de alfredo con pascual de gestalgar					
27				Juan Morea	hacia un poquito de mistela y vino hasta que su padre falló	962520877	oscar mora		
28				gilar mora miel y su hijo hector		962521235			
29									

Document intern: Excel: persones artesanes/informants.

Arran d'aquestes entrevistes hem anat elaborant un document de treball, classificant per pobles a totes les persones que volem entrevistar. Es classifiquen en:

1. Informants clau (persones que són pont i ens serveixen per a contactar amb altres o que ens conten la història del poble. Sempre intentem arribar a una persona amb la recomanació d'altra, perquè l'acostament siga més proper i no invasiu). Sobretot s'han realitzat al començament del treball de camp per a completar la informació.
2. Persones que tenen els coneixements objectiu del projecte (persones que treballen o hagen treballat de manera artesanal algun recurs local que entre dins de la classificació del projecte: Objectes quotidians, construcció, transformació d'aliments, remeis i cosmètica i iniciatives).

Aquest document va completant-se contínuament amb les informacions que ixen de cada entrevista, ja que sempre preguntem si coneixen a persones que puguen participar en el projecte pels seus coneixements.

c. Priorització de les persones a contactar.

Aquesta base de dades és molt ampla i subjectiva, comencem prioritzant a les persones que han sigut més nomenades i referenciades per altres. A més, s'estableix una autopriorització amb les disponibilitats i receptivitat de la gent al contactar-les.

d. Establir contacte amb les persones objectiu del projecte i entrevistar-les.

Amb aquesta base de dades elaborada, truquem a les persones i les expliquem el projecte succintament per a concertar una cita per a entrevistar-les i xarrar amb elles del projecte. Els llocs de trobada són sempre al poble de la persona, i en un lloc de confiança per a ella. Per tant s'han fet desplaçaments quasi cada setmana dels mesos de setembre, octubre, novembre, desembre i gener.

L'esquema de cites és el següent:

9:50-11:10 h Classe IES La Foia de Bunyol

11:30 - 13:30 h Entrevista

15:30 - 17:30 h Entrevista

17:30 - 19:30 h Entrevista

Entrevista a la nau d'Alfredo, Xiva.

Entrevista al grup de boixet en la casa de la cultura, Alboraiç.

Entrevista a casa de Cèlia, Bunyol.

Entrevista a Maria, Bunyol.

e. Entrevistes a les persones objecte del projecte.

En una conversa informal expliquem el projecte, li mostrem un exemple imprès del que és la pàgina web i perquè volem que hi participen. Després si la persona accedeix fem una entrevista aprofundint més en el coneixement que té i el que fa, utilitzem una fitxa tipus que ens serveix de guia, amb els ítems que eixiran registrats a la pàgina web. Fem fotografies dels objectes que realitza i de la persona, signem un document de protecció de dades i de vegades gravem àudios i vídeos.

ARRELANT EL TERRITORI, LA SERRANIA

DATA DE L'ENTREVISTA I NÚMERO

ENTREVISTADORA

DESCRIPCIÓ (lloc entrevista, hora, circumstàncies...)

NOM I COGNOM • SOBRENOM

LLOC I ANY DE NAIXEMENT

RESIDÈNCIA ACTUAL

PROVÍNCIA / MUNICIPI / TERRITORI (on treballa)

ON EL TROBEM (telèfon i adreça si és empresa)

CORREU E- I WEB

CATEGORIA (Construcció / objectes quotidians / medicina i cosmètica/ transformació d'aliments / iniciatives)

SUBCATEGORIA

ACTIVITAT (contar/fer/promoure)

RECURS / MATERIA PRIMERA (*eco/local)

SEGELLS (spg, centre artesanía, cae...)

EXPERIÈNCIA (Aficionat / Subsistència / Professional / De generació en generació)

VOL SER TRANSMISSOR/A

VOL REBRE ENCÀRRECS

DESCRIPCIÓ (notes biogràfiques mínimes i de l'ofici, aliment...)

Història de l'activitat econòmica, aliment, remei... / Objectiu de la producció-recol·lecció / Condicionaments ambientals / Periodicitat / Estacionalitat / Durada activitat / Eines, infraestructures / Participants / Pervivència / Ús i funció (ara i abans)

Fitxa tipus.

ASSOCIACIÓ ARRELAIRES

G98878754_ (GV Marqués del Túria 73, pta 24, València)

arrelaires@gmail.com 664825356 / 650101669 / 629360912

www.arrelantelterritori.org / facebook @Arrelaires

PROJECTE "ARRELANT EL TERRITORI"

Acta de consentiment i cessió de dades i imatges.

El/La sotsignat presta el seu CONSENTIMENT per al tractament de les seues dades de caràcter personal a la Associació Arrelaires, que seran incorporades a la base de dades del projecte 'Arrelant el territori', consistent en un directori web públic (www.arrelantelterritori.org) de persones que mantenen coneixements locals relacionats amb l'ús dels recursos naturals, podent exercir els seus drets d'accés, rectificació, limitació de tractament, supressió, portabilitat i oposició al tractament de les seues dades dirigint la seua sol·licitud al correu arrelaires@gmail.com o als telèfons 664825356 / 650101669 / 629360912.

De la mateixa manera, el/la sotsignat fa CESSIÓ del seu testimoni i dels seus drets d'imatge referits a les entrevistes realitzades en el curs del projecte 'Arrelant el territori'.

Per la seua banda, l'associació Arrelaires es compromet a:

- Tractar les dades de caràcter personal amb ajust al que disposa la Llei Orgànica 15/1999, de Protecció de Dades de Caràcter Personal i el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell.
- Integrar el testimoni i les dades de caràcter personal en el directori "Arrelant el territori", mantenint les condicions de seguretat, consulta i conservació adequades.
- Utilitzar els testimonis arrellegats en les entrevistes amb fins estrictament científics, didàctics i de difusió. Açò implica que el seu testimoni també pot ser publicat en altres mitjans de l'associació (xarxes socials, butlletins, premsa...) excepte als casos que l'informant indique una cosa contrària.
- Vetllar perquè tots els usos públics d'este material per part de tercers respecten els drets morals de l'informant.

Cas que l'informant NO autoritze l'ús de les seues dades o la seua imatge en productes audiovisuals (documentals, exposicions, Internet, etc.), per favor, marque la casella següent:

Cas que l'informant NO autoritze l'ús de les seues dades de contacte (telèfon) per favor, marque la casella següent:

A _____ a _____ de _____ de _____

Signat:
DNI:
L'informant:

Signat:
DNI:
Representant de l'Associació Arrelaires

Document de protecció de dades.

f. Edició i sistematització de les dades i del material audiovisual.

Després de cada eixida a camp editem i ordenem el material que hem aconseguit. També es fa una prioritització per a decidir quines de les persones que hem entrevistat entren finalment dins dels criteris objecte del projecte i afegim els continguts a la web a poc a poc. Hem de fer aquesta tria perquè no sempre les persones amb les quals parlem compleixen les expectatives mínimes que ens proposem.

Una vegada sistematitzada la informació l'enviem a cadascuna de les persones que hem fet l'entrevista per a comprovar que estan d'acord amb el contingut que pugem a la web.

2. Una altra metodologia de treball amb el grup de treball creat a l'institut IES La Foia de Bunyol, on s'ha desenvolupat un projecte pedagògic en coordinació amb la institució.

El projecte pedagògic ha constat de 12 sessions de treball de 1h15' de duració (excepte dues de les sessions que han tingut una duració d'entre 2-h30') i una exposició final en l'IES. (annex 1: programa pedagògic complet)

L'estructura de les jornades és la següent:

BLOC 1_ NOSALTRES I EL CONTEXT DEL TREBALL (dues sessions)

Sessió 1_ 15 octubre

Sessió 2_ 22 octubre

BLOC 2_ EL NOSTRE TERRITORI: La Foia de Bunyol-Xiva

Sessió 3: 5 novembre

BLOC 3_ CREACIÓ D'ENTREVISTES

Sessió 4: 12 novembre

BLOC 4_ ENTREVISTES GRUPALS PER EQUIPS

Sessió 5: 5 desembre (de vesprada)

DEURES: entrevistes individuals, una per persona.

BLOC 5_ POSADA EN COMÚ (dues sessions)

Sessions 6 y 7: 10 i 17 desembre

BLOC 6_ TALLER PRÀCTIC

Sessió 8: 9 gener (de vesprada)

BLOC 7_ REFLEXIÓ / DEBAT / CREACIÓ-EXPOSICIÓ DE RESULTATS

Sessió 9: 14 gener

BLOC 8_ CREACIÓ CONJUNTA DE L'EXPOSICIÓ (tres sessions o més)

Sessions 10, 11, 12: 21 y 28 gener i 4 febrer

BLOC 9: PREPARACIÓ E INAUGURACIÓ DE L'EXPOSICIÓ

14 febrer

Sessió 3 a l'IES La Foia de Bunyol.

Sessió 5 a l'IES La Foia de Bunyol. Entrevista a Consuelo, brodadora.

3. Edició dels continguts

En aquest procés hem entrevistat 36 persones de les quals 29 han sigut pujades a la web, i 7 han sigut desestimades per no complir els criteris proposats.

Els altres contactes els hem revisat trucant per telèfon o per mitjà d'altres persones i hem comprovat que no entren en els criteris que considerem òptims per al treball, per tant no han sigut entrevistats.

Els criteris en els quals ens basem per a entrevistar i mapejar a les persones en la web són:

- Treballar el recurs de manera artesanal, o almenys una gran part del procés. Hem desestimat persones o projectes amb un treball prou industrial
- Tindre un coneixement valuós i suficient per a transmetre'l.
- Que s'ajusten al concepte base que hem definit per a la web:

1_ Parlem d'un saber o pràctica.

2_ Vinculat a la utilització, aprofitament i gestió de les matèries primeres locals que proporciona la naturalesa d'un territori, de manera sostinguda, conscient i responsable o almenys eren locals a l'origen.

3_ Que reflecteix la relació de l'ésser humà amb el seu ambient, construint la identitat i cultura pròpia de cada territori.

4_ Que valora i té en compte els ritmes i processos de creació i no solament el producte final, és a dir, que és artesà.

5_ Que ha servit a l'ésser humà per a proveir a la seua comunitat dels productes necessaris per a la vida quotidiana (aliments, medicines, utillatge, construcció...)

6_ Que arreplega l'experiència acumulada de generacions anteriors en un procés continu i dinàmic d'adaptació a l'entorn local.

7_ La transmissió del qual i (re)aprenentatge permetria una relació més respectuosa i equilibrada amb la gestió dels nostres territoris.

Les persones que no han sigut entrevistades han sigut pels següents motius:

- Persones que no compleixen els criteris anteriors
- Persones que no volen eixir a la web
- Persones que estan fora del territori a treballar ara, però que seran mapejades més endavant
- Informants en pobles on ja hem contactat amb prou d'informants

* En aquest apartat de la web s'explica més detalladament la metodologia i la dificultat de selecció:

<http://www.arrelantelterritori.org/projete/espada>

Categoria: Transformació d'aliments

En la categoria de transformació d'aliments hem trobat principalment apicultors, persones que fan vi, i formatge, encara que en aquesta categoria a diferència d'altres comarques no ha sigut predominant.

Toni i Amparo, formatge de cabra.

Categoria: Remeis i cosmètica

En aquesta categoria hem trobat únicament a Cèlia, que és naturòpata, molt formada en el coneixement de les plantes autòctones i en l'ús medicinal d'aquestes.

Cèlia Tejedor, naturòpata.

Categoria: Objectes quotidians

En aquesta categoria és on més gent hem trobat. Dins d'aquesta categoria hem trobat sobretot moltes persones que es dediquen a les tècniques tèxtils i en general relacionades amb les festes de la comarca i la indumentària tradicional.

També hem trobat prou persones coneixedores del treball de la ceràmica, segurament per la proximitat a Manises. També perquè que Xiva va ser un centre de tradició terrissera.

També hem trobat tres persones que treballen l'espart i una persona que fa dolçaines i altres instruments de vent, un saber que encara no havíem trobat en cap altre territori. A més en aquesta categoria hem trobat una iniciativa d'apicultura que a més de la mel van innovar i diversificar el seu producte arran de l'època de la crisi de la mel i es van especialitzar en la creació d'espelmes artesanals reutilitzant la cera dels seus ruscós.

Pepe Balabasquer, lutier de dolçaines

Categoria: Construcció

Principalment trobem persones amb coneixements sobre la pedra en sec. La pedra que s'empra està present al territori i encara s'utilitza per a marges i algunes construccions de parets. Hem trobat una persona que a més de treballar la pedra, antigament es dedicava a obrir xicotetes pedreres per a la venda de pedra.

Antonio, picapedrer i escultor.

Categoria: Iniciatives

Com a iniciatives de dinamització del coneixement tradicional i de l'ús dels recursos naturals hem trobat dues iniciatives: "Campus Diversia" i "la Huerta-jardín del Boticario". Aquestes iniciatives estan relacionades amb l'agricultura principalment, la gestió dels cultius, i amb la producció de productes locals ecològics, però que a més d'això fan formació i en el cas del Campus Diversia és un projecte d'innovació social.

Productes Campus Diversia.

Huerta jardín del boticario.

* Per aprofundir en cadascuna de les persones i el seu coneixement s'ha de consultar la pàgina web:

<http://www.arrelantelterritori.org/>

4. Mètodes de difusió i seguiment del projecte

Per a fer la difusió del treball utilitzem les xarxes socials on es pot fer el seguiment del treball realitzat.

Facebook: [Arrelant el territori](#)

S'han utilitzat xarxes socials com el facebook, on després de cada eixida de camp s'ha fet un resum de les persones que hem trobat i del seu treball.

A més al tancament del projecte es realitzarà una campanya de difusió, que començarà al març, on s'han seleccionat les 13 persones del territori més rellevants, i cada setmana es publicarà un resum del seu treball, animant a la gent a revisar la pàgina web per a consultar més informació.

Nom Consuelo González Zanón, 1940

Mulheres la Consuelita

Descripció
 Consuelo va començar a brodar a l'escola, amb les monges quan tenia 8 anys, i des de llavors no ha deixat de fer-ho. Ella diu que "morirà amb fagulla a la mà". Durant una època es va dedicar a això p +

Consuelo González Zanón, Bunyol, La Foia de Bunyol - Xàtiva
 Brodats a mà

FOTOS AUDIO VIDEO

Subcategoria **Tècniques textils**
 Nivell d'experiència **Professional**
 Promoure / Contar / Fer
 Múltipla primera **teles** **lla**
 Desitja ser transmissor del seu coneixement? **Sí**
 Desitja rebre encàrrecs? **No**

WWW.ARRELANTEL TERRITORI.ORG

FES-HO TU MATEIX
 ///
 CONSUMEIX LOCAL

Foto campanya de difusió de Consuelo, brodadora.

En finalitzar el projecte, i per aprofundir en la difusió realitzarem presentacions en alguns pobles de la comarca i assistirem a jornades especialitzades en aquests temes. També es plantegen fer trobades informals d'intercanvi de coneixement amb les persones documentades on poder compartir amb altres persones interessades a aprendre'n.

A més, com a finalització del treball desenvolupat a L'IES La Foia de Bunyol s'ha fet una exposició final del treball amb l'alumnat participant.

Foto de l'exposició del treball realitzat a l'IES La Foia de Bunyol.

5. Activitats complementàries

Com a activitat complementària hem participat en les jornades forestals de l'IES Foia de Bunyol, amb el títol "Emprenedoria i ocupabilitat en el medi rural" on hem compartit el nostre projecte al costat d'altres iniciatives diverses del territori.

Presentació de l'associació a les jornades forestals de l'IES Foia de Bunyol

6. Seguiment i actualització de la ferramenta web

En aquesta tercera fase a la comarca de la Foia de Buntol-Xiva, també s'han destinat recursos per a millorar la ferramenta web.

- 1_ D'una banda s'han fet millores de funcionament tant intern com per als usuaris.
- 2_ S'ha inclòs el logotip del Centre d'Artesania en les persones que tenen la qualificació de producte artesà, donada pel mateix centre.
- 3_ S'ha afegit el logo de la FIECOV a la pàgina web del projecte.
- 4_ S'ha introduït una icona dins de la fitxa de cada persona per a poder compartir directament la informació de cada persona a través de les xarxes.

Los Corrales, Almedixer
Formatgeria
artesana

Vicente Almedixer
Cistelleria

Maite Suera
Pintura ceràmica

Pascual Suera
Trenador de fibres

Los Corrales, Almedixer, Alt Palància
Formatgeria artesana

FOTOS AUDIO VIDEO

Nom Los Corrales

Contacte. On pots trobar-la
<http://www.queserialoscorrales.com/>
[Veure informació](#)

Descripció
Àngel i Maite són neorurals madrilenys, formen part de la Formatgeria Los Corrales, a Almedijar. Van formar part del projecte Mas de Noguera durant un temps i després es van mudar a Almedijar per a mu +

Incorporació del logo del centre d'artesia

7. Annexos

Als annexos incloem tota la metodologia pedagògica utilitzada amb l'alumnat de l'Institut Foia de Bunyol, a Bunyol.

ARRELANT PARTICIPANT CON CENTROS EDUCATIVOS

IES BUÑOL

(adaptable a las necesidades del centro y la oferta formativa)

BLOQUE 1_ NOSOTRAS Y EL CONTEXTO DEL TRABAJO (dos sesiones)

Sesión 1_ IES BUÑOL martes 15 octubre 09.50-11.10

PRESENTACIÓN / MOTIVACIÓN

Objetivo: presentarnos y presentar la organización de las sesiones.

a) Quiénes somos, qué hacemos y por qué.

Arquitectura

Conocer el lugar de donde venimos

Cómo lo hacemos (entrevistas, talleres, divulgación, etc)

b) Presentación del proyecto y estructura de las sesiones. Nota: ir pensando ideas y formatos para la exposición final de las conclusiones.

Tiempo: 1,15h

Materiales: proyector y audio

Sesión 2_ IES BUÑOL martes 22 octubre 09.50-11.10

Objetivo: contextualizar las causas de la desaparición de oficios y prácticas tradicionales vinculados al territorio y relacionarla con nuestro consumo y territorio.

Debatir sobre el por qué de la importancia de estos saberes y oficios.

INTRO: Antes los saberes, prácticas y oficios de las personas de un territorio estaban estrechamente vinculados con el mismo. Eso hacía que que las personas fueran más conscientes de los límites de su entorno y de cuánto podían explotar sus recursos para que siempre hubiera un relevo. Ahora cada vez encontramos menos personas agricultoras, ganaderas, personas que arreglan objetos, carpinteras y personas artesanas en general.

a) Las causas. Contexto actual y problemática (reflexión conjunta a partir del visionado de algunos videos)

Debate sobre los videos. Nota: sería interesante ir apuntando en papelógrafo lo que van comentando en el debate.

b) ¿Hay un equilibrio? Frente a esto, qué filosofía nos motiva a nosotras y por qué (reflexión conjunta a partir del visionado de algunos videos)

Debate sobre los videos.

c) Cómo actuar. Trivial del consumo responsable.

Tiempo: 1,15h

Metodología: presentación ppt, videos, preguntas al aire/debate

Materiales: proyector y audio

A preparar para la siguiente clase: que el alumnado pregunte a amigos, familiares, expertos...qué recursos había en la comarca y cómo y quien los explotaba y en qué zona, qué oficios eran los más importantes en la comarca...y si conocen aún a alguna persona que aún se dedique a ello o tenga afición.

*

BLOQUE 2_ NUESTRO TERRITORIO: La Hoya de Buñol-Chiva

Sesión 3: IES BUÑOL martes 5 noviembre 09.50-11.10

Objetivo: reflexionar colectivamente sobre el territorio de la comarca y elaborar conjuntamente un mapa de recursos naturales y de personas que los transforman o transformaban.

a) Puesta en común de lo que el alumnado haya encontrado al preguntar sobre el territorio y situarlo en el mapa.

b) Completar el mapa con otros recursos y oficios.

A través del juego "El Saco de los Recursos" vamos sacando objetos que tienen que ver con los recursos que forman parte del territorio. Se pregunta al alumnado que adivine qué es y de dónde viene (planta/animal/material) y se coloca en el mapa.

c) Reflexionar sobre el territorio y la relación con las personas que lo habitan, gestionan y trabajan y su importancia. Importancia de conocerlo (trabajo de campo, investigación, escucha).

Tiempo: 1,15h

Material: mapa, objetos/recursos, imágenes

*

BLOQUE 3_ CREACIÓN DE ENTREVISTAS

Sesión 4: IES BUÑOL martes 12 noviembre 09.50-11.10

Objetivo: aprender a preparar el guión de una entrevista en función de la persona entrevistada y del objetivo del trabajo de campo.

a) El trabajo de campo y las entrevistas. Nociones básicas (respeto, escucha, objetivos...)

b) Se proponen -nosotras o el alumnado- varias personas de referencia en el territorio que trabajen los recursos locales de manera artesanal (2 ó 3 personas, depende del número de alumnado), a las que nos gustaría entrevistar a todas en las próximas sesiones.

c) Por equipos de 4 personas se elabora un guión colectivo a cada uno de los perfiles a entrevistar. ¿Qué nos gustaría saber de esas personas y de su trabajo?

*Incidir en preguntar sobre las dificultades de esa persona en realizar su oficio.

d) Preparación de la entrevista (roles: entrevistadores, fotografía, video...? cuáles vamos a impulsar dependiendo del área o grupo a específico con el que se trabaje)

Tiempo: 1,15h

Material: cartulinas y bolis

*

BLOQUE 4_ ENTREVISTAS GRUPALES POR EQUIPOS

(Se recomienda que sea por la tarde ya que vienen personas de fuera y las entrevistas/conversaciones pueden alargarse)

Sesión 5: IES BUÑOL jueves 5 diciembre por la tarde

Objetivo: realizar una entrevista real a una persona relacionada con el proyecto, practicar la escucha y la empatía e indagar en lo que queremos conocer y aprender de ella.

a) Se invitará al centro (se puede valorar otro lugar) a lxs artesanxs de referencia elegidos y se harán equipos para realizar las entrevistas de forma grupal. El alumnado deberá tomar notas, hacer fotos, video...

Tiempo: 2 horas aproximadamente

Material: guiones de entrevistas, grabadoras, cámaras de foto y video si es posible.

Para casa: Que se organicen en parejas o individualmente para hacer una entrevista a alguien de su pueblo con este perfil que les interese. Hacer una ficha resumen para la puesta en común del bloque 5.

*

BLOQUE 5_ PUESTA EN COMÚN (2 sesiones)

Sesiones 6 y 7: IES BUÑOL martes 10 y 17 diciembre 09.50-11.10

Objetivo: aprender a realizar un resumen conjunto de la entrevista destacando los temas que más nos han interesado o las conclusiones al respecto, y ponerlos en común con el resto.

a) Se volverán a juntar los equipos del bloque anterior y elaborarán un resumen de la entrevista conjuntamente en base a una ficha tipo.

b) Se pondrán en común los resúmenes de las entrevistas, tanto las colectivas como las individuales.

Tiempo: 1,15 h

Material: papelógrafo, fichas

*

BLOQUE 6_ TALLER PRÁCTICO

(Necesario pedir que salgan de clase, sería recomendable que sea por la tarde por necesitar de más tiempo. Posible necesidad de desplazamiento)

Sesión 8: IES BUÑOL jueves 9 enero por la tarde

Objetivo: entender el proceso de transformación de uno o varios recursos naturales del territorio, tocar los materiales, conocer las herramientas y el trabajo que todo ello requiere.

a) Selección de una de las personas entrevistadas para que comparta su conocimiento de manera práctica. Se intentará hacer una excursión al taller de la persona entrevistada.

Tiempo: 2 h aproximadamente (sin contar transporte)

Material: grabadoras, cámaras de foto y video si es necesario.

*

BLOQUE 7_ REFLEXIÓN / DEBATE / CREACIÓN-EXPO DE RESULTADOS

Sesión 9: IES BUÑOL martes 14 enero 09.50-11.10

Objetivo: sacar conclusiones y aprendizajes del conjunto de sesiones y valorar qué formatos nos permiten poder representarlos.

a) ¿Qué conclusiones sacaríamos del conjunto de sesiones? ¿Qué valores, potencialidades y posibilidades de futuro les veis a este tipo de saberes y prácticas? ¿Qué impedimentos? ¿Cómo se podrían reinventar, retomar? ¿Qué responsabilidad tenemos en ello las personas?

b) ¿De todo lo que hemos aprendido qué es lo que nos gustaría comunicar, expresar, reflexionar y de qué manera lo representamos? Lluvia de ideas.

c) Ejemplos de diferentes formatos de representación.

Tiempo: entre 50 minutos y 1,15 h

Material: papelógrafo, proyector.

*

BLOQUE 8_ CREACIÓN CONJUNTA DE LA EXPOSICIÓN -o el formato que se decida- (3 sesiones o más)

Sesiones 10, 11, 12: IES BUÑOL martes 21 y 28 enero y 4 febrero 09.50-11.10 (además las profesoras se comprometen a poder trabajar con el alumnado en otros momentos)

Objetivo: pensar y elaborar una exposición pública sobre los aprendizajes para compartir con el resto del centro.

a) Elección final del formato y selección de materiales. Estructuración del trabajo. Reparto de roles y tareas.

b) Elaboración del trabajo colectivo que se irá definiendo conjuntamente con el grupo.

Tiempo: 1,15 h por sesión

Materiales: dependiendo del formato escogido.

*

BLOQUE 9: PREPARACIÓN E INAUGURACIÓN DE LA EXPOSICIÓN

IES BUÑOL del 7 - 14 febrero 2020

Objetivo: montar la exposición y elegir cómo presentarla.

Nota: valorar hacer una presentación pública al pueblo invitando a las personas entrevistadas.

Materiales: dependiendo del formato escogido.